DALLAM
Bevezetés az építészetbe 2014

Balogh Márton WDXBRS

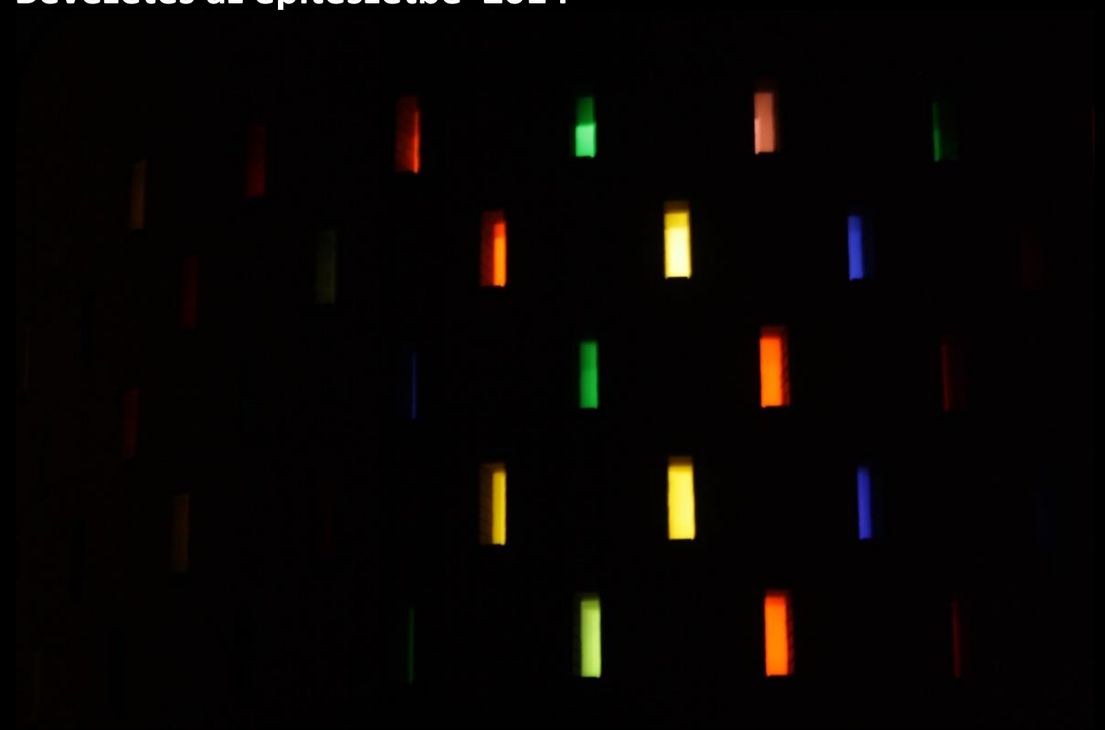

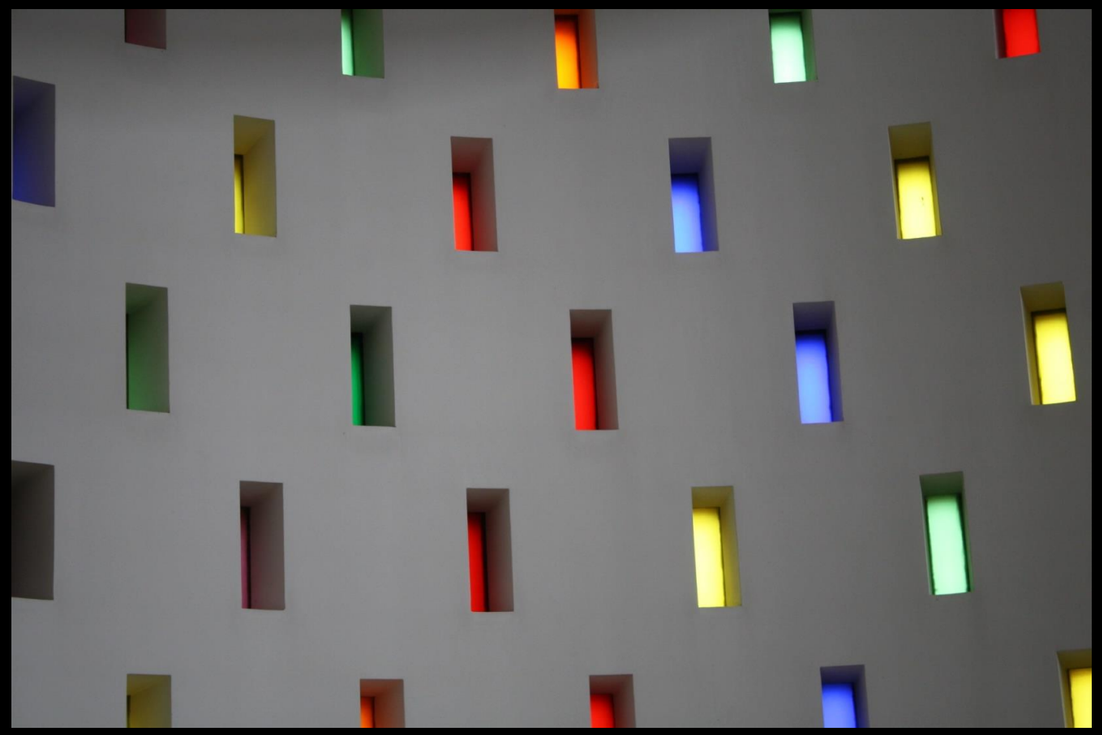

Gödöllő, Szentháromság templom

A művészetnek sok formáját ismerjük: festészet, zene, építész, szobrászat. Mégsem szabdalhatjuk szét a művészet fogalmát egymástól független darabokra. Ezek a művészeti formák érdekesebbnél érdekesebb formációkban találkozhatnak. Feladatomban az építészet és a zene találkozását vizsgáltam.

A zenében minden hangnak megvan a saját színe. A templom ablakainak a színei sem véletlenszerűen követik egymást. Egy középkori gregorián mű kottáját építették bele az oltárába színes ablakok formájában. Így elmondható az épületről hogy fellelhető benne a dallam fogalma.

Az ablakok nem a hagyományos szerepüket töltik be. Nem lehet átlátni a templom oltára mögötti térre, tehát nem két fizikai tér kapcsolatát teremtik meg, hanem egy szakrális tér irányába nyitnak kaput. Maga a templom is egy zárt közeget alkot, nincsen más ablak, ami kilátást biztosítana (ami van, az is a padok mögött helyezkedik el, tehát a fényt beengedik, de a vele háttal álló embernek nem nyújtanak kilátást). A ház belső tere így teljesen elhatárolódik az azt körülvevő fizikai világtól, tehát az ablakok hagyományos szerepének hiánya az épület rendeltetését szolgálja.

DALLAM
Bevezetés az építészetbe 2014

Balogh Márton WDXBRS

Gödöllő, Szentháromság templom

A dallam elsősorban nem építészettel kapcsolatos szó, ám formákkal, mintákkal kapcsolatban ugyanúgy eszünkbe juthat, mint a zenéről. A zenében a dallam egyfajta harmonikus összefüggés egymást követő hangok között. Az építészetben értelmezett dallammal abban hasonlít, hogy a kifejezés eszköze – zenében a hang, építészetben a forma – az alkotásban összhangot teremt. A műnek van eleje, közepe és vége, vagy éppen bevezetése, tárgyalása, befejezése, ha épp szövegről van szó.

Ifj. Lechner Jenő Mészöly utcai házának homlokzatán a dallam egy sajátos ívet ír le. Balról jobbra haladva az első ablak-oszlop a kiindulás, majd a második elemei eltávolodnak egymástól, egyben ívesen kiugranak a homlokzatból. Ezután újból az eredeti síkban folytatódik tovább a sor a díszes konzolig, ahol az eddigi bevezetés a lényeg kifejtésébe vált át. Itt összpontosul az épület díszítése, ez a ház lényének magva.

> – A konzol díszítése ornamentális sgraffito, amit Lechner felvidéki reneszánsz építészet iránti érdeklődésének köszönhetünk. Megvalósításában a magyar népi motívumkinccsel ötvözte, melyet szinte egész életében kutatott.

A dallam újból a kiinduláshoz jut el, majd a legvégén az üres fallal elhallgat.

A bevezetés és a befejezés letisztultságával kontrasztot teremt a színes, változatos kifejtés között, ezzel megfelelő keretet adva kiemeli a homlokzat – a dallam – központi elemét.

dallam

Mészöly utca 4.

Botka Fanni Bevezetés az építészetbe, 2014

épület: Tivoli strandépület
helyszín: Szovátа, Erdély
tervező: Korodi Szabolcs

A szovátai ifjúsági tó rehabilitációjának turisztikai és közösségi jelentősége mellett nagyon fontos ökológiai indíttatása volt. A kilencvenes években lecsapolt tó védelmet nyújt a Medve-tó heliotermikus ökoszisztémája számára a hegyről lezúduló csapadék elől. Az újjáépített tó könnyen beilleszkedett régi környezetébe, a strandépület tervezőjének azonban nehezebb dolga volt összehangolni építményét az erdővel, a tó kanyargó partjával és változó mélységével. A fából megvalósult szerkezet követi az erdő és a part vonalvezetését, az épület teljes egésze mintha a tómeder geometrizált tükörképe lenne, így tud a töredezettség organikus lenni, segítve az épületnek együtt élni környezetével.
A ház, az erdő hangjának, a sóhegyek éles rezgésének térbeli, megfagyott dallama.

A tető a talaj szintjéről, az erdő és víz találkozásából indul, és különböző magasságú hangok sorozataként töredezik, mégis egységet alkot. A dallam ritmusa nem csak a tető törésének szabálytalan ütemezéséből adódik, hanem az épületet alkotó, ismétlődő motívumokból is, mint a vonalkódszerű, párhuzamos elrendezésű lécek a homlokzaton, vagy az oszlopok, melyek zenei fázisokként működhetnek. A zeneiség, a ritmus eltérő léptékekben is megfigyelhető, a szerkezeti részletektől, a teljes épületen át, a környezetével való kapcsolatáig. A természet háttérként szolgál az épületben rejlő többszólamúságnak, feszültségnek, ritmusnak, dinamikának.

feszültség
folytonosság
koherencia
ritmus
dinamika
harmónia

dallam

Kulcsár-Kilyén Róbert | Bevezetés az építészetbe | 2014

D
A
L
L
A
M

A dallam sok kis építőelemből alkotott csoda, mely különleges, egyedi mégis minden ember talál benne valamit magából. Számomra ezt jelenti a Gyümölcsoltó Boldogasszony Görögkeleti templom, vagy ahogyan mi bajaiak hívjuk a „kis szerb templom". Az 1843-ban adományból épült ma már üresen álló szakrális hely–bár a város központjában található- az idő múlásával egyre inkább a feledés homályába vész. Ilyen egy dallam, amilyen gyorsan felfigyelünk rá olyan gyorsan el is feledkezünk róla. A választásom épp ezért esett erre az épületre, nem ismert, nem különleges, nem más, mint egy hagyományos XIX. századi régi építmény, mégis elgondolkodtatja, magára vonja az arra járók figyelmét. Ha Baja azon része ahol ez a templom áll, egy kotta lenne, ez az épület lenne az a bizonyos magas hang, amely megadja a hangzás végső szépségét. Beleolvad, egy egységet alkot a környező házakkal, mégis kiemelkedik, ezzel is sugallva, hogy szerepe van. Ez a kettősség maga kivitelezésében is megmutatkozik: egy kevésbé látványos, szép külső, egy gyönyörű belső térélményt nyújt. Ez az épület tehát nem csak egy templom, hanem a szélsőségeket megszemélyesítő szimbólum is egyben. Mint minden épület - a napról-napra fejlődő világban- hamar elveszíti szerepét, mondanivalóját. Pont ez az amiért egy építésznek érdemes küzdeni, hiszen mi annál nagyobb feladat, minthogy egy olyan épülethez adunk hozzá valamit ami már többet megélt, többet látott mint mi. Ez a templom ilyen, és bár már csak kevesen ismerjük, úgy érzem, hogy én magammal viszek belőle egy dallamot, és remélem az olvasó is.

Bevezetés az építészetbe: Schoblocher Edina - SETYOO bajai Gyümölcsoltó Boldogasszony Görögkeleti templom 2014

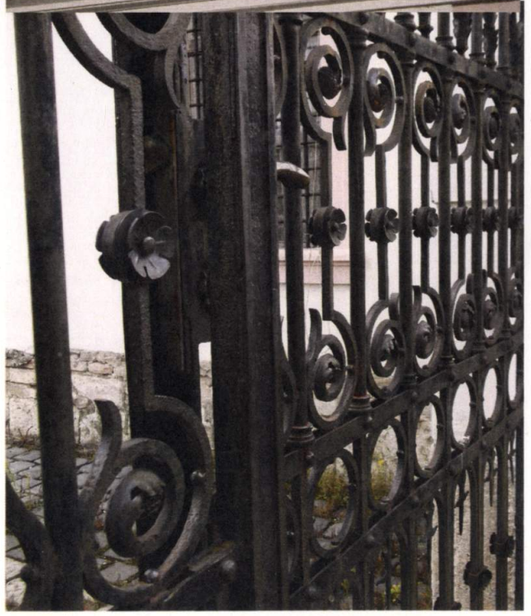

*"Az építészet a **megfagyott zene**" – Fr. Schlegel*
"Az építész–akkor– a megfagyott muzsikus" – Lechner Jenő

DALLAM

hullámzás *emlék* *ritmus* *harmónia* *érzelem* *szabályosság*

*A **dallam** a hangok tudatosan elrendezett folyamata, érzelmeket kelt, gondolatokat ébreszt. Zenei hangok sorozata, amit a befogadó egyetlen egységként érzékel, a ritmushoz tartozó, különböző magasságú hangok együttese, illetve egymásutánisága.*

*A **gödöllői Grassalkovich–kastély** díszes, minden apró részletre kiterjedő figyelemmel felépített **barokk** épület. A kastély homlokzatát szemlélve rögtön a zene, a dallam harmonikus **ritmusosság**a, **komponáltság**a jut eszébe az embernek. A kovácsoltvas korlát, illetve kerítésrészletek kacskaringós vonalvezetése, az ablakok fölötti gazdag díszítések, a kupola megjelenése, a kőkorlát megformálása, kifaragott formája, a kápolna bejáratának cirádás fémkilincse, a homlokzat **hullámzás**a maga a megfagyott muzsika. A gazdag barokk díszítés ugyanakkor nem hivalkodó, lágyan jelenik meg és teszi korának **emlék**évé. Vissza–visszatérő motívumai ráerősítenek a dallam ritmusosságára. Nem lehet egyszerűen elmenni emellett az épület mellett, magával ragad, figyelmet követel, szól hozzánk, hívogat. Nem csak külső megjelenésében, de funkciójában is megjelenik a zene.*

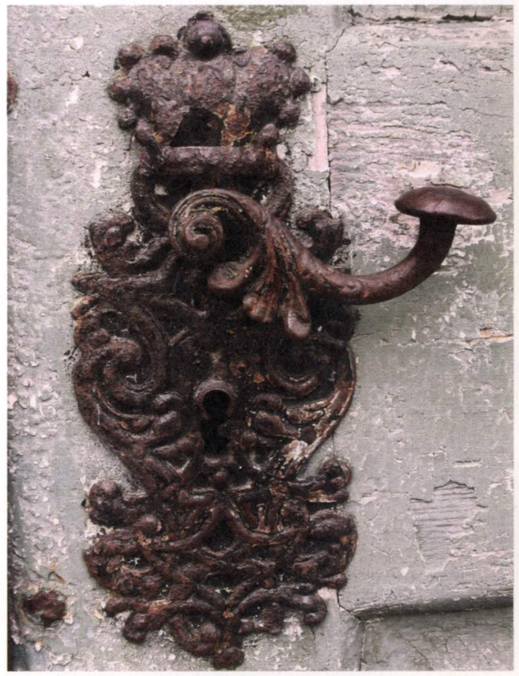

2014. *Zámbó Kamilla N2PTV9*